

  Design Koronavirus 26. října 2020 7:08

Konec open spaců, distanční posezení, hladké povrchy. Designéři a architekti se připravují na dobu covidovou

KLÁRA ČÍKAROVÁ

 Odebírat e-mailem

Dezinfekční lampička od Sofie Artemevy. Foto: Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Madla pro hygienické otevírání dveří, dezinfekční lampa nebo nábytek, který si drží odstup – to jsou vedle roušek a ochranných štítů příklady nových výrobků, které nám přinesla pandemie. A mohla by změnit i podobu kanceláří, bydlení nebo veřejného prostoru. Jak se covid otiskne do designu a architektury?

Symbolem pandemie se sice staly roušky, ve studiích architektů, designérů i módních návrhářů ale vzniklo mnoho dalších nápadů, které mohou zamezit šíření infekce. Návrhy ochranných štítů, dezinfekčních lamp, potřeb pro zdravotníky nebo speciálního nábytku přispěli i čeští designéři. Návody, jak si některé z nich vyrobit pomocí 3D tiskárny, poskytli zdarma na internetu jednotlivcům i firmám. Nové nemoci se přizpůsobuje podoba veřejného prostoru, v kancelářích i restauracích je nutné počítat s rozestupy a doma zase s oddělenými prostory pro práci i s nutností izolovat nemocného v karanténě.

Respirátory z univerzit

Do vývoje ochranných pomůcek se hned na jaře pustily i české univerzity. S novou podobou štítů přišla trojice designérů Karel Matějka, Aleš Boem a Jan Kříž, kteří ve spolupráci s ČVUT navrhli model pro tisk na 3D tiskárně. Podobně jako u nového typu respirátoru, který je zároveň obličejovou maskou, dali tisková data zdarma k využití. ČVUT stojí i za výrobou plicních ventilátorů CoroVent nebo nápadem vyrábět respirátory z potápěčských masek z Decathlonu nebo Sportisima. Spolu s designéry ze studia Prototypum Martinem Hřebenem a Robinem Fišerem přišli na to, že do nich mohou použít filtry z vysavačů.

Tým studentů pod vedením docenta Vladimíra Kovaříka z Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně zase vyvinul speciální nástavec na kliku, který umožní otevírat dveře předloktím, bez dotyku dlaní. Díky jejich „Namadlu“, jehož datový soubor k 3D tisku je také volně ke stažení, je možné snížit riziko přenosu nákazy.

eobuv.cz

 new balance.

Kolekce
Fall/Winter 2020

ZJISTĚTE VÍCE

Díky namadlu nemusíte chytat za kliku. Foto: UTB Zlín

„Lidé začali eliminovat dotyk klik a madel různými způsoby. Někteří si přetáhli rukáv přes dlaň, jiní si otvírali dveře předloktím,“ uvedl motivaci k návržení pomůcky vedoucí ateliéru produktového designu Fakulty mediálních komunikací Vladimír Kovařík. Průmyslovou výrobu podobného produktu pod názvem „Nakliku“ pak nabídli společnosti Dago, která ho prodává jen za výrobní náklady. Obdobný patent, ale německého původu využívá také například výrobce luxusních kování FSB, který na charitu věnuje 10 % z tržeb za tento produkt.

Místo neustálého používání chemické dezinfekce je možné pořídit si domů UV lampu, která zničí viry a bakterie na drobných předmětech. Germicidní zařízení se běžně využívá ve zdravotnictví nebo potravinářství, designovou domácí variantu tohoto svítidla letos navrhla studentka plzeňské „Sutnarky“ Sofia Artemeva v rámci školní práce. Po příchodu domů pod ni můžete umístit například mobil nebo klíče.

Rouška „to go“

Také účastníci letošního ročníku soutěže Young Package zaměřené na obalový design reagovali na potřeby nové doby. Tématem byly obaly produktů osobní péče a i tam se objevilo několik anticovid návrhů. Ani jeden z nich se však 19. října nedostal mezi vítězné. Veronika Kučerová navrhla pouzdro na roušky pro děti „Rouška to go“, které umožňuje mít s sebou hygienicky zabalených více kusů pomůcky. Kromě veselého potisku má papírová krabička také úchyt na tašku nebo šňůrku na krk, a když pouzdro doslouží, mohou si z něj děti vyrobit masku. Hana Heinrichová pak přišla s designovou Krabičkou poslední záchrany, v níž najdete roušku, jednorázové rukavice a dezinfekční gel.

Covidová kápězetka od Hany Heinrichové. Foto: Young Package

V říjnu byly vyhlášeny i výsledky mezinárodní studentské soutěže v rámci bienále DESIGN.S, kde se letos objevila nová kategorie „Design za časů koronaviru“. Vyhrál v ní Martin Krčma z VUT v Brně s „personifikovaným kompresním rámečkem“, který lze vyrobit pomocí 3D tisku. Jde o opakovaně použitelnou pomůcku, která pomáhá ke zvýšení efektivity improvizovaných roušek. K vidění je spolu s dalšími zúčastněnými návrhy na [online výstavě DESIGN.S](#).

Open spacům odzvonilo

Covid jistě změní i budoucí podobu architektury. V prvním plánu se to dotkne především kanceláří. „Architektura budoucích dnů bude pravděpodobně čelit otázkám, jak více využívat domácí stavební materiály, jak pružně rozšířit nemocnice nebo jak nevyužité budovy proměnit v karanténní prostory,“ zamýšlí se architektka Anna Hábllová ve [sborníku Architektura v době pokoronavirové](#), který online pravidelně doplňuje Galerie Jaroslava Fragnera. Open spacy se podle ní přestanou navrhovat, ty stávající se rozdělí do malých pracovních buněk. Ve společných prostorách budov se bude používat více bezdotykových technologií, například pro přivolání výtahu nebo otevření dveří.

Společnost Cushman & Wakefield už ve světě testuje takzvanou „six feet office“, tedy kancelář, která počítá s 1,5 metrovými rozestupy. „Rozestupy okolo každého stolu určují demarkační kruhy na koberci. Pokud se s vámi chce dát kolega do řeči, musí sedět na židli vně tohoto okruhu.

V zasedacích místnostech je méně židlí a z uzavřených prostor se vychází po směru hodinových ručiček, aby se spolupracovníci nesrazili ve dveřích,“ citoval šéfa nizozemské pobočky společnosti Jeroena Lokerseho Kyle Cheyka v [časopise New Yorker v článku](#), který se zamýšlí nad tím, jak koronavirová pandemie změní architekturu.

Sezení s odstupem

Typizovaný nábytek už bude počítat s preventivními rozestupy stolů a židlí, mezi zaměstnanci budou běžné ochranné přepážky z plexiskla, na stolech, kde se kolegové střídají, zase jednorázové papírové podložky. Čeští designéři přišli i s novým nábytkem speciálně navrženým pro home office. Jiří Pelcl pro brněnské studio Le Bon vymyslel mobilní pracovní místo Nomad, které se dá celé zabalit do obřího dřevěného kufru a odvézt třeba na chatu.

Domácí kancelářský koutek navrhla také značka LLEV. Zajímavý je především materiálem, z něž je vyroben – jde o podhoubí kombinované s pilinami a zemědělským odpadem. „Pracovní stanice je reakcí na aktuální potřeby lidstva, které se proměňují vlivem viru covid-19. Tento nový nábytek je naším pohledem na distanční pracovní a intimní zónu jednotlivce nebo skupiny lidí, kteří hledají optimální pracovní místo pro koncentraci. Inspirací pro řadu Silencio byla ideální představa kanceláře, která se nachází na ukrytém lesním mýtině ve stínu bučiny,“ uvádí manželé Mochalovi, kteří stojí za značkou LLEV.

Izolování akusticky i prostorově můžete být s kancelářským koutkem od LLEV. Foto: LLEV

I ve veřejném prostoru pocítíme změny. Na zahrádkách restaurací by se mohly stát trendem „miniskleníky“, které by bylo v zimě možné vyhřívat. Běžně se v nich sedí už třeba v Nizozemsku, již od loňského roku je ale nezávisle na koronaviru zavedly například už pražské tržnice s jídelními stánky Manifesto.

Na nutnost dodržovat odstup i venku reagovalo také české studio mmcité, jež navrhuje městský mobiliář. Kromě klasických parkových laviček, jak je známe, by se v ulicích mohly objevit i varianty sedacího nábytku pro jednoho. Třeba křesílko se stolečkem Manta, které již loni pro výrobce z Bilovic navrhla držitelka mnoha designových ocenění Lucie Koldová.

Změny by mohly nastat i v používaných materiálech. Zájem bude především o ty, které se dají snadno dezinfikovat: „Obecně vzroste poptávka po neporézních, hladkých, snadno dostupných a nekomplikovaně uspořádaných prvcích,“ cituje server estav.cz Victora Vizgaitise z architektonického studia Sasaki a předjímá, že by kvůli tomu mohla narůst cena mědi a jejích slitin, protože má částečně antimikrobiální vlastnosti.

Bydlení v karanténě

Pandemie by mohla ovlivnit i budoucí podobu bydlení. Říká se, že ke vzniku funkcionalistické a moderní architektury na začátku 20. století přispěl i strach z tuberkulózy. Jednoduché tvary, dostatek prostoru, vzdušnost – to vše napomáhalo tomu, aby do domu pronikalo mnoho světla a vzduchu a bylo možné jej lépe udržovat v čistotě. Nemocniční budovy a sanatoria, které vznikala ve 20. a 30. letech, s těmito prvky počítaly a ty se přenesly i do domácností. Například v pražské Müllerově vile od architekta Adolfa Loose byla speciální karanténní místnost.

Velké, otevřené, společné prostory, které byly v posledních desetiletích trendem moderní architektury, ale v podmínkách domácí karantény přestávají fungovat. I když zrovna nemáte nemocného člena rodiny, potřebuje každý svůj prostor, kde by měl klid na práci, učení nebo odpočinek. Ukázalo se také, jak důležité je mít když už ne zahradu, tak alespoň terasu nebo balkon.

Podobné open spacey ve firmách možná brzy budou jen muzeální vzpomínkou. Konečně. Foto: Alex Kotliarskyi, Unsplash

Světoví architekti už na novou situaci začali reagovat. Newyorské studio SO-IL například navrhlo rezidenční projekt v Brooklynu, který počítá s antipandemickými opatřeními. Rozložení bytu je uzpůsobeno tomu, že zůstanete dlouho zavření doma v karanténě: kuchyň, jídelna a obývací pokoj jsou oddělené místnosti, v ložnici je více místa na pracovní stůl a zároveň je lépe odhlučněná a 30 % bytu tvoří venkovní prostory, píše již zmiňovaný New Yorker.

„Z psychologického hlediska vzrostou požadavky na zařízení ložní, balkonů, teras do standardní výbavy každého bytu, aby byla možnost přežít období karantény bez ponorkové nemoci v interiéru,“ souhlasí architekt Filip Landa v již zmiňovaném sborníku Galerie Jaroslava Fragnera, ale zároveň píše: „Fyzické prostředí, které nás obklopuje, má obrovskou setrvačnost a naše návyky a vzorce chování jsou v nás hluboce zakořeněny. Proto si nemyslím, že by se současná pandemie projevila v architektuře výrazně.“

Zůstaňte v obraze a sledujte [nejčerstvější informace kolem koronaviru na jednom místě](#).